

FROM SEED TO SEED

Educational films on seed production

FASÜLYE

Fasülye, Fabaceae (Baklagiller) familyasına mensup tek yıllık bir bitkidir. Pek çok çeşidi bulunur. En yaygın çeşitleri arasında *Phaseolus vulgaris* ve *Phaseolus coccineus* sayılabilir. *Phaseolus vulgaris*'in oturak, sarkık ve yarısarkık tipleri vardır.

Her iki tipte de, fasülyeler ya yeşil halde bütün olarak ya da tanesinin taze veya kuru olarak tüketilmesi amacıyla yetiştirilebilir.

Phaseolus coccineus çeşidi tümüyle sarkık fasülye tipindedir. Meyve verme esnasında 25 derecenin altında olan sıcaklıklara uyumlu çok güzel kırmızı veya beyaz çiçekleri vardır.

Bu iki fasülye çeşidini baklalarına bakarak kolaylıkla ayırt etmek mümkündür. *Phaseolus coccineus* baklaları kalın ve sert iken, *Phaseolus vulgaris* baklaları daha ince ve pürüzsüzdür.

Phaseolus vulgaris çiçekleri erseliktir, yani erkek ve dişi organlar aynı çiçekte yer alır. Kendini dölleme hakimdir.

Bununla birlikte, böcekler nedeniyle farklı tipler arasında çapraz tozlaşma mümkündür. Bu risk çeyitten çeşide farklılık gösterir. Çapraz tozlaşma riskini azaltmak için iki oturak fasülye çeşidi arasında en az 5 ila 10 metre bırakılmalıdır. Sarkık fasülyelerde ise bu mesafenin en az 50 metre olması gerekir. Son olarak, bir sarkık fasülye ile bir oturak fasülye çeşidi arasında asgari 10 metrelik mesafe bırakılmalıdır.

Yeterli alan olmamas? durumunda dahi çe?it safl???n? korumak için farklı Phaseolus çe?itlerini file örtü altına almak tavsiye edilir. Herhangi bir çapraz dölllenme riskini bertaraf etmek için örtü ile ay?rma i?leminin çiçek açma döneminden önce yapılması gerekir.

Phaseolus coccineus çiçe?i hermafrodittir, yani aynı çiçekte eril ve di?il organlar birarada bulunmaktadır. K?rm?z? çiçekli fasülyeler dölllenme için ar?lar gibi böceklerin deste?ine gereksinim duyarken krem renkli çiçe?i olan fasülyeler kendine döllektir.

Çapraz dölllenme riskini ortadan kald?rmak için iki Phaseolus coccineus çe?idi arasında 500 metrelik mesafe bırak?lmalıdır. Çal? gibi doğal bir bariyerin varolması durumunda bu mesafeyi 150 metreye dü?ürmek mümkündür.

Coccineus cinsi bir s?r?k fasülye ile vulgaris cinsi bir oturak fasülye arasında asgari 300 metrelik mesafe bırak?lmalıdır. Coccineus cinsi s?r?k fasülye ile vulgaris cinsi oturak fasülye ise 50 metre aral?kla yeti?tirilmelidir.

Fasülyenin tohumluk veya yemeklik olarak yeti?tirilmesinde aynı süreç izlenir.

Fasülye ekimi ?s?nm?? topra?a yapıl?r.

Tazesi tüketilen fasülyede, ekini ikiye ay?rmak iyi olur: bir k?sm?n?n tüketim için, di?er k?sm?n?n da tohum almak için ayrılmaları önerilir. Taze tüketim için hasat sezon boyunca ürünün olgunlaşması do?rultusunda yapıl?r. Tohumluk üretiminde ise fasülyelere tam olgunlaşma sürecinin sonuna kadar ellenmez.

E?er sadece sezon sonunda olgunlaşan fasülyelerin tohumu alın?rsa, üretilmekte olan çe?ide geç olgunlaşan bir karakter kazandırm?? olur.

Hasta ve kötü bir gelişim göstermi? fasülyelerin tohumluk bırak?lanlar aras?ndan ç?kar?lması iyi olur. Tohumlar? almak için fasülyelerin tamamen kurumaları beklenmelidir. Baz? çe?itlerde, özellikle s?r?k fasülyelerde hasat zamana yay?labilir, bu durumda her bir fasülye tek tek toplan?r.

Baz? oturak çe?itlerde ise tüm ekin aynı zamanda kurur, dolay?s?yla hasat tek bir seferde, tüm bitkiler kesilerek yapılabilir.

E?er hava nemliyse veya tohumluk olarak belirlenmi? bitkiler tamamen kurumam??sa, tam kurumayı sağlamak için kesilen bitkileri iyi havaland?r?lan gölgelik bir yere asabilirsiniz.

Bu sırada bir file ile bitkilerinizi böceklerden korumayı ihmal etmeyiniz.

Hasattan sonra tohumlar iki veya üç hafta kurumaya bırakılmalıdır. Hazır olup olmadıklarının kontrol etmek için bir tanesini hafifçe sırsın: eğer dişi izi kalmazsa kuruma tamamlanmış demektir.

Küçük miktarlarda, tohumların kabuktan ayrılması elle yapılabilir. Daha büyük miktarlarda ise kurumu fasülyelere sopa ile vurma yahut üzerinde yürüme yöntemlerinden yararlanılır.

Fasülyeleri dövdükten sonra bir kalbur ile taneleri ve kuru kabuk parçalarını ayırın. En sonda kalan minik kalıntılar da ya üfleyerek ya da vantilatör yardımıyla uçurularak uzaklaştırılır.

Tohumlar ortaya çıktığında, üretilen çeşit açısından tipik olmayanları ayırmak gerekir, zira bunlar çapraz döllenmenin kanıtıdır. Zedelenmiş, biçimsiz, veya böceklenmiş tohumlar da elenmelidir. Fasülye tohumböceği bitki henüz yeşilken veya tohumların kuruma aşamasında yumurtalarını bırakan küçük bir böcektir. Bu yumurtalardan kurtulmanın en kolay yolu tohumları bir kaç gün derin dondurucuda bekletmektir.

Tohumlar her zaman, tür ve çeşit adının yanısıra elde edildikleri yılın yazılı olduğu bir kağıt ile birlikte bir poçete konmalıdır. Kağıt poçetin içinde olmalıdır, bazen dış yüzeydeki yazılar silinebilir.

Tohumları bir kaç gün derin dondurucuya koymak her türlü parazit larvasını yok edecektir.

Fasülye tohumlarının çimlenme kapasitesi maksimum 3 yıldır. Dondurucuda saklayarak bu süreyi uzatmak mümkündür.

Longo mai

civique
forum.org